

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ ויקהל-פקודי, מבה"ח ניסן, ה'תשל"ב

יוצא-לאור לש"פ פקודי, בי אדר שני, ה'תשע"ט

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה

שנת השבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

פתח דבר

לקראת ש"פ פקודי, ב' אדר שני הבעל"ט, הננו מוציאים לאור התוועדות ש"פ ויקהל-פקודי, מבה"ח ניסן ה'תשל"ב, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנוזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

מוצש"ק מבה"ח אדר שני, ה'תשע"ט,
תשעים שנה לנישואי כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית נ"ע ז"ע,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2019 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5779 • 2019

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בס"ד. שיחת ש"פ ויקהל-פקודי, פ' החודש, מבה"ח ניסן, ה'תשל"ב.
בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א קידש על היין.

א. יום הש"ק זה, שבת מברכים חודש ניסן, נקרא שבת פרשת החודש, ע"ש פרשת "החודש הזה לכם ראש חדשים"¹ שקורין בסיומה של קריאת התורה (לאחרי פרשת השבוע), דקאי על ר"ח ניסן.

ויש לבאר תוכן השם "חודש" דוקא — שהרי מצינו בכתבי הקודש גם השם "ירח", כמו "בירח האיתנים בחג"², אלא שאין זה השם הרגיל, ואילו השם הרגיל בתורה הוא "חודש" — שזהו בודאי בדיוק, ככל עניני התורה שכל פרט הוא בדיוק, ובמכ"ש מעניני העולם שכל מה שקורה בעולם הוא בדיוק ובהשגחה פרטית³; וכן לבאר הלימוד וההוראה מזה בעבודת ה' — ככל עניני התורה, תורת חיים, שהם הוראה בחיים, וכתורת הבעש"ט⁴ שמכל דבר שיהודי רואה או שומע (אפילו בעניני העולם) צריך ללמוד הוראה בעבודתו לקונו.

ב. החילוק שבין השם "חודש" לשם "ירח":

"ירח" — מורה רק על שייכותו ללבנה, שנקראת גם בשם "יָרַח" (כלשון הכתוב: "שמש וירח"⁵, "ירח וכוכבים"⁶), ועל שמה נקראים חדשי השנה בשם "יָרַח", כיון שהחלוקה לחדשים היא (לא מצד מהלך השמש, אלא) מצד מהלך הלבנה ("יָרַח"⁷), שמדי שלושים יום ישנו מולד הלבנה באופן של נקודה, ואח"כ הלבנה הולכת וגדלה עד ש"קיימא סיהרא באשלמותא"⁸, ואח"כ הולכת ומתמעטת עד שנעלמת לגמרי, ולא נשאר אפילו נקודה בלבד, וסדר זה חוזר ונשנה מידי שלושים יום.

אבל "חודש" הוא מלשון חידוש⁹, היינו, שאין זה אותו ענין שהי' לפניז, אלא באופן שמתחיל דבר חדש שלא הי' מעולם.

(5) תהלים קמח, ג. ועוד.

(6) שם ח, ד. ועוד.

(7) ראה ראב"ע בא שם.

(8) זח"א קנ, רע"א. רגנ, א"ב. ועוד. וראה

שמור"ר פט"ו, כו.

(1) בא יב, ב.

(2) מלכים"א ח, ב.

(3) ראה כש"ט בהוספות סקע"ט ואילך.

וש"נ.

(4) ראה שם סרכ"ג ואילך. וש"נ (נעתק

ב"היום יום" ט אייר).

ג. והענין בזה:

ענין החידוש הוא יסוד עיקרי באמונת ישראל ובתורת ישראל, שמזה באה בתורה ההוראה בפועל ש"מעלין בקודש" (וכ"ש ש"לא מורדין")⁹ — לא רק מעלין מחול אל הקודש, אלא "מעלין בקודש" גופא, מקודש אל קודש הקדשים,

והיינו, שאע"פ שנמצא כבר במעמד ומצב שנקרא "קודש",

— שמזה מוכח שעשה כל מה שנדרש ממנו, וניצל את הכחות ואפשרויות שניתנו לו בתכלית השלימות, שהרי אם הי' חסר משהו בעבודתו, אי אפשר לומר שנמצא "בקודש", כיון שנתערב ענין של היפך הקדושה (שלא עשה בשלימות דבר שהי' יכול לעשותו) —

אין לו להסתפק במעמדו ומצבו בהוה לגבי מה שנדרש ממנו מחר, דכיון שניתוסף לו עוד יום, בודאי ניתוספו לו עוד כחות, ולהיותו אדם חי, כמו כל דבר חי שגדל בתמידות, עליו להתעלות בעבודתו בעילוי אחר עילוי, בהתאם לכחות שניתוספו לו; כך צריך להתנהג היום לגבי אתמול, ומחר לגבי היום.

וענין זה מודגש בשם "חודש" דוקא, שמורה על דבר חדש — שאין זה באופן שאותם ענינים חוזרים ונשנים מידי חודש בחדשו, אלא בכל חודש הרי זה באופן חדש לגבי החודש שלפנ"ז, והיינו, שאין זה אותו מולד הלבנה כפי שהי' בחודש שלפנ"ז, ולא אותה שלימות הלבנה שהיתה בחודש שלפנ"ז, אלא באופן חדש.

ועד"ז בנוגע לחידוש שבמיעוט הלבנה בחציו השני של החודש — שאין זה ענין של גרעון ח"ו, אלא המיעוט עצמו הו"ע של עבודה — למעט את המציאות והציור שלו כו', וענין זה בא דוקא לאחרי העבודה ד"קיימא סיהרא באשלמותא", כי, מי שאינו צדיק גמור, אין זה "קונץ" שמבטל את עצמו, אלא החידוש הוא שאפילו בהיותו במעמד ומצב ד"קיימא סיהרא באשלמותא" (ע"פ עדות התורה), כך, שיכול להחשיב את עצמו ל"מציאות" בגלל שעובד את הקב"ה בשלימות — אומרים לו, שעכשיו צריכה להתחיל עבודת הביטול, למעט את מציאותו כו'¹⁰.

וזהו גם מ"ש¹¹ "הנה שמוע מזבח טוב להקשיב מחלב אלים":

לכאורה אינו מובן: הקרבת קרבן להקב"ה הו"ע נעלה ביותר, וכמבואר בספרים¹² שהאדם המקריב צריך לחשוב שכל הענינים שנעשים

(9) ברכות כח, א. וש"נ.

(10) ראה גם תו"מ ח"ס ד"ס ס"ע 113 ואילך. חכ"ה ע' 120. וש"נ.

(11) ראה רמב"ן ויקרא א, ט. ועוד.

(12) ראה רמב"ן ויקרא א, ט. ועוד.

בקרבתן (זריקת הדם והקרבת החלב ע"ג המזבח) הרי זה כאילו שנעשים בו, כך, שבשעה שמקריב קרבן ה"ה נותן להקב"ה את דמו וחלבו, היינו, את כל החמימות וההתלהבות ("וואַרעמקייט און צוקאַכטקייט") — דם, ואת כל התענוג ("געשמאַק") — חלב, שנשרפים בשלהבת אהבה לה, "שלהבת י"ה"¹³. וא"כ, מה כבר יכול להיות נעלה יותר מזה?!

אך עז"נ "הנה שמוע מזבח טוב להקשיב מחלב אלים" — ש"שמוע" ו"להקשיב", שהו"ע ביטול מציאותו, הוא נעלה יותר!

ולכן, לאחרי שלומד ושוקד בתורה בנגלה ובחסידות ומקיים מצוות בהידור, ועד שעבודתו היא באופן ד"קיימא סיהרא באשלמותא" — אזי באה העבודה של מיעוט הירח, לבטל מציאות עצמו יותר ויותר, עד שלא תשאר אפילו נקודה בלבד (וזוהי ההכנה לעבודה של החודש הבא).

ד. ולהעיר:

לכאורה יכולים לטעון שבענין זה יש חילוק בין תורה לתפלה¹⁴ — שבתורה צריך להיות ענין החידוש, "לאפשא לה"¹⁵, משא"כ בתפלה, שבכל יום (ועד"ז בכל ר"ח) מתפללים בנוסח שוה.

ואף שמבואר בזה שבכל יום יש בירורים חדשים שצריך לבררם — הרי זה רק מצד העולם המתברר, אבל בנוגע לאדם המברר, הרי זה לכאורה באופן שהוא נשאר באותה מדריגה.

אך הענין הוא — שכדי לברר בירורים חדשים בכל יום, צריך גם האדם עצמו להתעלות בתוספת כח ועילוי בכל יום, והיינו, שבכל יום ניתוסף בתפלתו חיות חדש, כמו "סולם"¹⁶ חדש, ועי"ז יש ביכלתו לברר בירורים חדשים כו'.

ובסגנון חז"ל¹⁷: "כל מי שיש לו מנה רוצה מאתיים, מאתיים רוצה ד' מאות", והיינו, שאע"פ שמצד עבודתו אתמול ה"י יכול לברר רק "מנה", הנה לאחרי שכבר השלים זאת, צריך להתעורר אצלו רצון חדש לברר יותר ניצוצות — "מאתיים", ולאחרי שמברר "מאתיים", צריך להתעורר רצון חדש — לברר ד' מאות, כיון שבכל יום נותנים לו כחות חדשים שיוכל להתעלות בעבודתו.

ה. והנתינת כח על הענין ד"חודש", להתעלות בעילוי אחר עילוי

13) שה"ש ח, ו. ריש ע"ב. ח"ג שו, ריש ע"ב. תקו"ז תמ"ה

14) ראה תו"א מקץ לח, ג. לט, ד. ובכ"מ. (פג, א).

15) זח"א יב, ב. 17) ראה קה"ר פ"א, יג. פ"ג, יו"ד. רמב"ן

16) ויצא כח, יב. וראה זהר ח"א רסו, ובחיי ס"פ חיי שרה. ועוד.

באופן של חידוש, היא — מר"ח ניסן, שעליו נאמר "החודש הזה לכם ראש חדשים":

ענינו המיוחד של חודש ניסן — שבו יצאו בני ממצרים, והיינו, שאע"פ ש"בראש השנה בטלה עבודה מאבותינו במצרים"¹⁸, כך, שששה חדשים לפני ר"ח ניסן כבר לא היו עבדים, אלא בני חורין — הרי זה עדיין מעמד ומצב של מצרים, מיצרים וגבולים, אלא שבמצרים גופא יש ב' אופני הנהגה: (א) כפי שעבד חי במצרים, (ב) כפי שבן חורין חי במצרים, אבל גם הבן חורין חי בסדר החיים של מצרים, מיצרים וגבולים; ואילו היציאה מהמצרים וגבולים, יציאה מכל ההגבלות, נפעלה בחודש ניסן דוקא.

והיציאה ממצרים קשורה עם ענין החידוש ("החודש הזה לכם") — כי, היציאה ממצרים היתה כדי להכנס לארץ ישראל,

— אלא שבתור הכנה לזה הוצרכו להיות משך זמן במדבר, כי, הסדר בקדושה הוא לא באופן של דילוג המדריגה, אלא באופן ש"מעט מעט אגרשנו"¹⁹, היינו, מארץ מצרים למדבר, אשר "לא ישב אדם שם"²⁰, ומהמדבר לארץ ישראל, "ארץ נושבת"²¹, "ארץ טובה ורחבה"²², "ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"²³ — ששם פועלים ענין של חידוש — שמשנים את ארץ כנען, שבה היו ה"מקולקלים מכל האומות" (כמובא בפירושו רש"י²⁴), ועושים ממנה ארץ ישראל, ולא כמו בהיותם בארץ מצרים, שלא פעלו בה שינוי, אלא נשארה כפי שהיתה — "מלאה גילולים"²⁵.

ומזה מובן, שענין החידוש שייך לחודש ניסן, ולא לתשרי, שאף שבו בטלה עבודה מאבותינו, לא הי' בזה חידוש לגבי שבת, שבודאי שמרו בני²⁶ גם בהיותם עבדים, כמו שאר המצוות שנתחייבו בהם.

ומהחידוש שבחודש ניסן ("החודש הזה לכם") לוקחים כח על ענין החידוש בכל השנה כולה, החל מענין החדשים ("ראש חדשים"), הן בנוגע למוולד הלכנה בר"ח, הן בנוגע לשלימות הלכנה באמצע החודש, והן בנוגע למיעוט הלכנה בימים שלאח"ז עד לסיום החודש (כנ"ל ס"ג), ועד שכל ענין יהי' באופן של חידוש לגבי כמו שהי' ביום לפני"ז.

23 עקב יא, יב.

24 אחרי יח, ג.

25 פרש"י בא שם, א.

26 ראה שמור"ר פ"א, כח.

18 ר"ה יא, רע"א.

19 משפטים כג, ל.

20 ירמ' ב, ו.

21 בשלח טז, לה.

22 שמות ג, ח.

ו. אמנם, אע"פ שענין החידוש קשור עם היציאה ממצרים — נאמר "החודש הזה לכם" עוד בהיותם במצרים, כמ"ש²⁷ "ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר החודש וגו'":

לכאורה אינו מובן מדוע מדגיש הכתוב שאמירה זו היתה בארץ מצרים — מאי קמ"ל, הרי כל האמירות אז היו בארץ מצרים, ואעפ"כ לא נתפרש בכתוב שהיו בארץ מצרים, ומדוע מדגיש הכתוב שהענין ד"החודש הזה לכם" נאמר בארץ מצרים?

ובפרט שבגלל שנאמר "בארץ מצרים" צריך רש"י להדגיש שהי' זה "חוץ לכרך", ולא "בתוך הכרך, לפי שהיתה מלאה גילולים", וא"כ, מוטב הי' לכתוב "ויאמר ה' אל משה ואל אהרן לאמר", מבלי להוסיף התיבות "בארץ מצרים"?

אך הענין בזה — שעוד בשעה שיהודי נמצא עדיין בארץ מצרים, אומרים לו כבר שבכחו לצאת ממצרים ולהתעלות בעילוי אחר עליו באופן של חידוש — "החודש הזה לכם".

הן אמת — ממשכים לומר לו — שאינך יכול למהר ולדלג ולהגיע תיכף ומיד למעמד ומצב ד"החודש הזה לכם" בבואך זה עתה מארץ מצרים (ובפרט לאחרי שהנך נמצא שם מאתיים ועשר שנים), אלא עליך לילך לאט לאט,

— בזמנים מיוחדים יכול לעמוד בתנועה של התעוררות כו', אבל כדי לפעול שיקבע סדר החיים באופן כזה, צריך לילך לאט לאט — וכמודגש בכך שבר"ח ניסן נצטוו "בעשור לחודש הזה ויקחו להם איש שה גו'", "והי' לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום" ורק אז "ושחטו אותו גו'²⁸", והיינו, שהוצרכו להמתין עשרה ימים עד שענין זה יומשך אצלם באופן של התיישבות בכל עשר כחות נפשם, ורק אז יוכלו ליקח את השה ולקשרו²⁹ למשך ד' ימים³⁰, בתור הכנה והקדמה לענין המס"נ שבשחיטת הע"ז של מצרים³¹ — שכל זה הוא בגלל שאי אפשר לדלג כו', אלא צריך לילך לאט לאט,

אבל אעפ"כ, עוד בשעה שנמצא בארץ מצרים, צריך כבר לדעת שדורשים ממנו להיות במעמד ומצב ד"החודש הזה לכם", ובמשך הזמן יגיע לזה כו'.

30) ראה דעת זקנים מבעה"ת בא שם, ג.

פרש"י שם, ו. וראה גם לקו"ש חט"ז ע' 119.

31) ראה דע"ז מבעה"ת שם. וראה גם

תו"מ חמ"ט ס"ע 380. וש"נ.

27) בא שם.

28) שם, ג ואילך.

29) ראה טואו"ח סת"ל.

ז. וכיון שהתורה היא נצחית — הרי זו הוראה גם בימינו אלו: יהודי צריך לדעת שדורשים ממנו — ויש בכחו — להיות תמיד במעמד ומצב של "החודש", היינו, להוסיף ולהתעלות בעבודתו מיום ליום, עי"ז שיוצא מהמיצרים וגבולים שהיו אצלו אתמול כו'. וענין זה שייך לא רק ליחידי סגולה, אלא כל אחד מישראל, יהי מי שיהי, גם אם הוא חולה לא רק בגשמיות, אלא אפילו ברוחניות, שזה גרוע יותר³² — הנה גם ממנו תובעים את הענין ד"החודש הזה לכם"; וגם עליו יכולים לפעול הענין ד"משכו וקחו לכם גו"³³, עוד בהיותו במצרים.

* * *

ח. בנוגע להמדובר לעיל (ס"ב) אודות החילוק בין שם "חודש" לשם "ירח" — מצינו חילוק זה בתורה, בנוגע להלכה: בנוגע לגט — כותבים "ירח" ולא "חודש" (כמו שכותבים בכתובה), ואסמכוה אקרא דכתיב³⁴ "גרש ירחים"³⁵, שמוזה משמע שענין הגירושין (גט) שייך לענין ד"ירח" דוקא. ויש לומר הביאור בזה:

"חודש", שמורה על ענין החידוש — שייך לענין הנישואין, כמרומוז במ"ש³⁶ "חודש אשתו", כי, תכלית הנישואין הו"ע ההולדה, כמ"ש³⁷ "על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד", "הולד נוצר ע"י שניהם, ושם נעשה בשרם אחד", ולידת הולד הו"ע של חידוש — מציאות חדשה.

ואילו "ירח", ע"ש ה"יֶרַח", שמורה רק שכל שלוש יום חוזר ונשנה מולד הלבנה וכו', ללא חידוש (כנ"ל ס"ב) — שייך לענין הגירושין, ששולל ומפסיק את האפשרות של החידוש של הולדה שבענין הנישואין. ועוד ענין בזה, שבנוגע ל"ירח" נאמר "גרש ירחים", לשון רבים, ואילו "חודש" הוא בלשון יחיד — דכיון ש"ירח" אין בו ענין של חידוש, יכולים לכלול בתיבה אחת כמה "ירחים", כיון שענינם אחד, משא"כ ב"חודש" שהו"ע החידוש, הרי כל חודש הוא ענין חדש לעצמו, ולכן נקרא בלשון יחיד.

32) ראה גם ספרי ופרש"י תצא כג, ט. 35) לבוש אה"ע סקכ"ו — הובא בב"ש דרך חיים פ"א.
33) בא שם, כא. 36) דברי הימים א, ח, ט.
34) ברכה לג, יד. 37) בראשית ב, כד ובפרש"י.

ט. ומזה מובן גם בנוגע לעבודת האדם:

ובהקדמה — שמהחילוק שבין "חודש" ל"ירח" כפי שהוא בתורה, נמשך גם ענינם בעולם, ובאופן שתכלית הכוונה בזה היא בשביל בניי, ככל עניני העולם שעליהם נאמר³⁸ "בראשית, בשביל ישראל שנקראו ראשית"; אלא כדי שבניי ידעו כיצד להתנהג בעולם, הנה על זה ישנו ענין התורה נאע"פ ש"מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר"³⁹, אפילו לתורה, כפי שרואים בתורה גופא שבה נאמר "דבר אל בני ישראל", "צו את בני ישראל", ומזה מוכח שמציאותם של בניי קדמה לתורה], שנקראת "תורה אור"⁴⁰, שמאירה ליהודי את דרכו בחיים.

ובהתאם לכך יש לבאר גם החילוק שבין "חודש" (שקשור עם נישואין) ל"ירח" (שקשור עם גירושין — "גרש ירחים") בעבודת האדם לקונו — ש"חודש" מורה על מעמד ומצב שבניי קשורים עם אלקות (כמו בנישואין), שלכן עבודתם היא באופן של חידוש כו'; משא"כ כשהנהגה היא שלא כדבעי, שאז נעשה ענין של ניתוק ("מ'ריסט זיך אָפּ") ח'ו מאלקות (כמו בגירושין), הרי זה נקרא בשם "ירח".

ומזה מובן עד כמה נוגע שהעבודה תהי' באופן של חידוש כו'.

י. וכאמור לעיל (ס"ז) שענין זה שייך לא רק ליחיד סגולה, אלא לכל אחד מישראל, יהי' מי שיהי' — כמודגש גם במ"ש במכילתא דרשב"י⁴¹: "דברו אל כל עדת ישראל לאמר²⁸, מלמד שפרשה זו נאמרה בהקהל".

ובהקדים החידוש שבענין ד"הקהל" לגבי שאר עניני התורה שלמדו בניי ממשה רבינו:

בדרך כלל הי' סדר הלימוד של משה רבינו עם בניי באופן של סדר והדרגה — שתחילה למד עם אהרן, ואח"כ עם בני אהרן, ואח"כ עם הזקנים, ואח"כ עם כל העם⁴² (ומובן שהלימוד עם כל העם גופא הי' באופן של סדר והדרגה כו'); אבל הענין ד"הקהל" הוא ללא חילוקים כלל, כך, שאהרן ופשוט שבפשוטים הם בשוה.

והענין בזה — שבנוגע להבנה והשגה יש כו"כ חילוקי דרגות, כך, שאי אפשר להשוות את אופן ההשגה של אהרן בלמדו ממשה רבינו לאופן ההשגה של בניו, הזקנים ושאר בניי, ועד"ז אצל שאר בניי, אי אפשר להשוות את אופן ההשגה של בצלאל בן אורי בן חור למטה

(41) ראה תו"ש בא עה"פ (אות סג). וש"נ.

(42) עירובין נד, ב. הובא בפרש"י עה"ת

ס"פ תשא (לד, לב).

(38) ר"פ בראשית ובפרש"י ורמב"ן.

(39) ב"ר פ"א, ד.

(40) משליו ו, כג.

יהודה, מגדולי השבטים, לאופן ההשגה של אהליאב בן אחיסמך למטה דן, מן הירודין שבשבטים⁴³; אבל יש ענינים שאינם קשורים עם הבנה והשגה, כמו ענין המס"נ, שבזה שוים כל בני".

וכן הוא בנוגע לענין החידוש ("החודש הזה לכם"), שמתבטא באופן ההנהגה ד"מעלין בקודש", שבענין זה שוים כל בני" — כי, הענין ד"מעלין בקודש" קשור עם ענין החיות, שהרי התכונה של כל דבר חי היא שתמיד ניתוסף בו הן בגשמיות והן ברוחניות, ובענין החיות משתוים כל בני", כמ"ש⁴⁴ "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום" — חיות אמיתית שהיא אלקות.

יא. וההוראה מזה:

כשפוגשים יהודי ברחוב, הנה לכל לראש צריך לדרוש ממנו שתהי' אצלו ההנהגה ד"מעלין בקודש".

— בנוגע לענין שבו צריך להעלות בקודש, הרי זה תלוי במעמדו ומצבו של כל אחד, והיינו, שמי ששייך לעבודה נעלית יותר, ועוסק בענין שלמטה מזה, אין זה נחשב לעלי' בקודש [ואדרבה כו', וע"ד משנ"ת בארוכה בהתוועדות דפורים⁴⁵ בענין "מבטלין תלמוד תורה למקרא מגילה"⁴⁶, שמי שיכול לתלמוד תורה בעיון, נחשב אצלו מקרא מגילה לביטול תורה], ולאידך גיסא, מי שעדיין אינו יודע אל"ף ביי"ת, נחשב אצלו לימוד אל"ף ביי"ת לענין של "מעלין בקודש",

ועד שאצל תינוק קטן יכול להתבטא הענין ד"מעלין בקודש" ע"י קיום מנהג נשים זקנות בישראל [כמבואר בתשובת הרשב"א⁴⁷ גודל חשיבותו גם ביחס לדברי תורה של גדולי חכמי ישראל] להרגיעו ולפייסו בשיר שבו נזכר "קמץ אל"ף אָ". ובפרט ע"פ הידוע שמדייקים לתלמוד דוקא באופן ד"קמץ אל"ף אָ", כיון שזה קשור עם ה"קמץ אל"ף אָ" דתיבת "אָנכי", שבה נכללת כל התורה כולה⁴⁸;

אלא שחילוקים אלו הם רק בנוגע לענין שבו צריך להעלות בקודש, אבל עצם החיוב להעלות בקודש — נדרש אצל כולם בשוה.

וכיון שדורשים זאת מכל אחד, הרי זו הוכחה שביכלתו לקיים זאת, שהרי "אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו"⁴⁹, ובמכ"ש מבשר־זרעם

(43) ראה פרש"י פרשתנו (ויקהל) לה, לד.

(47) ח"א ס"ט.

(44) ואתחנן ד, ד. ראה גם תו"מ חס"ב ס"ע 126

(45) ס" (לעיל ע' ...). וש"נ. ובהערה 24 שם. וש"נ.

(49) ע"ז ג, סע"א.

(46) מגילה ג, א.

שמייצר מכונה, שבודאי לא ידרוש ויצפה שתעשה יותר ממה שקבע ב"תכנית", ועאכו"כ בנוגע להקב"ה, שכיון שדורש להעלות בקודש, בודאי נתן תחילה את הכחות לכך.

ולא די שהוא בעצמו מתנהג כך, אלא צריך לפעול זאת גם על הזולת, וכידוע הפתגם⁵⁰ שאין להיות בבחי' "א צדיק אין פעלץ", היינו, לדאוג רק לעצמו, אלא יש לפעול גם על הזולת והסביבה כולה, שגם אצלם יהי' הענין ד"החודש הזה לכם", ע"י ההנהגה באופן ד"מעלין בקודש". ועד שיכולים וצריכים לדרוש זאת אפילו מיהודי שנמצא ב"ארץ מצרים", "ערות הארץ"⁵¹,

— אף שהי' מן הראוי שילך משם למקום אחר, כמ"ש הרמב"ם⁵² שכיון ש"דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר ריעיו וחביריו ונוהג כמנהג אנשי מדינתו, לפיכך .. אם הי' במדינה שמנהגותי' רעים ואין אנשי' הולכים בדרך ישרה, ילך למקום שאנשי' צדיקים ונוהגים בדרך טובים", או ש"ישב לבדו יחידי", ועד ש"יצא למערת ולחוחים ולמדברות כו" —

כי, כשם שפרשת "החודש הזה לכם" נאמרה ע"י משה רבינו לבני ישראל, בהיותם בארץ מצרים, כך גם עתה, צריך לצאת ליהודי שנמצא בארץ מצרים, ולומר לו: לי ולך מתגלה הקב"ה ואומר "החודש הזה לכם", ולכן צריכים אנו להתנהג באופן ד"מעלין בקודש".

* * *

יב. מאמר (כעין שיחה) ד"ה החודש הזה לכם וגו'.

* * *

יג. הביאור בפירוש רש"י על הפסוק⁵³ "אלה פקודי המשכן משכן העדות", ד"ה "המשכן משכן"⁵⁴, "שני פעמים"⁵⁵, רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין על עוונותיהן של ישראל",

55) קודם השיחה הורה כ"ק אדמו"ר שליט"א לה"פרטיון" ר' זושא וולימובסקי לומר "לחיים" (לאחרי ששאל: היכן ה"פרטיון" שלי, האם הוא מתחבא ביער?!...), ואח"כ שאל אם זו פעם הראשונה, והשיב, שזו כבר פעם השני', ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א (בכתב שחוק): אוי וויי, רק שני פעמים?!... ואח"כ התחיל השיחה: שני פעמים — מצינו גם בפירוש רש"י כו'.

50) ראה גם תו"מ חנו"ע ע' 143. וש"נ.
51) מקץ מב, ט. שם, יב. וראה קה"ר פ"א, ד.
52) הל' דעות רפ"ו.
53) ריש פרשתנו (פקודי).
54) כ"ק אדמו"ר שליט"א הזכיר שבנוגע לד"ה הא', "אלה פקודי המשכן", דובר כבר בשנים שלפנ"ז (ראה שיחת ש"פ פקודי תשכ"ה בתחלתה (תו"מ חמ"ב ע' 315). וש"נ).

— דכיון שנאמר "המשכן משכן", "שני פעמים", שאותו ענין נאמר פעמיים, הרי זה "רמזו למקדש" אחד, בית ראשון ובית שני שענינם אחד⁵⁶ (ולא משכן שילה וביהמ"ק, שהם ענינים שונים), "שנתמשכן"⁵⁷ בשני חורבנין על עוונותיהם של (כלל) ישראל" (משא"כ משכן שילה, שנחרב בגלל חטאם של חפני ופנחס) —

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"א ע' 175 ואילך.

יד. וממשיך רש"י, "משכן העדות", "עדות לישראל שויתר להם הקב"ה על מעשה העגל, שהרי השרה שכינתו ביניהם".
וצריך להבין:

(א) מהו הצורך להמתין עד להשראת השכינה בר"ח ניסן שתהי' ראי' והוכחה (עדות) שויתר הקב"ה על מעשה העגל — בה בשעה שיכולים להוכיח זאת מנתינת הלוחות לבנ"י מיד לאחרי מעשה העגל? ומ"ש במפרשים⁵⁸ ש"הא דנתן להם הלוחות אינו עדות, די"ל .. דאע"פ שחטאו הוו להו כישראל, שישראל מומר לא פקע מיני שם ישראל, כדכתיב⁵⁹ חטא ישראל וגו', אע"פ שחטא ישראל הוא" — אין זה ביאור עבור בן חמש למקרא, שאינו יודע אודות הענין ש"אע"פ שחטא ישראל הוא",

— ואדרבה: כבר למד שבשעה שמשנה רבינו ראה את העגל, אזי "וישלך מידיו את הלוחות וישבר אותם גו"⁶⁰, ומזה מוכח, שהענין ד"אע"פ שחטא ישראל הוא" אינו טעם שבגלל זה צריך ליתן להם הלוחות — ולכן שואל מדוע נתנת הלוחות אינה נחשבת לעדות שויתר להם הקב"ה?

(ב) מהו דיוק הלשון "ויתר להם הקב"ה כו" — הרי הלשון הרגיל

שם וגו' — הרי בכללות, ענינם אחד. וכמו בביהמ"ק גופא, שלמרות החילוקים שבין העזרה (ודוגמתו במשכן — חצר אוהל מועד), ההיכל הקודש וקודש הקדשים, הרי "הכל נקרא מקדש" (רמב"ם הל' ביהב"ח פ"א ה"ה).
57) לשלימות הענין — ראה שיחת ש"פ ויקרא ס"ו... (לקמן ע' ...).

58) שפ"ח — מהרא"ם.
59) יהושע ז, יא. וראה סנהדרין מד, רע"א.
60) תשא לב, יט ובפרש"י.

56) כלומר: למרות החילוקים שבין בית ראשון לבית שני*, ועד שאמרו רז"ל (יומא כא, ב) שבבית שני כתיב (חגי א, ח) "ואכבד", "מחוסר ה"א", בגלל שחטרו בו חמשה דברים, החל מהארון שבו מודגש עיקר הענין והשראת השכינה, כמ"ש (תרומה כה, כב) "ונועדתי לך (* ועד"ז החילוק של בר"ב וב"ש לגבי המקדש דלעתיד, עליו נאמר "מקדש אד' כוננו יד"ך", ש"יבנה בשתי ידים" (בשלח טו, יז ובפרש"י).

הוא מחילה סליחה וכפרה, כמו "סלחתי כדברך"⁶¹, ולא מצינו בשום מקום לשון של וויתור בנוגע לחטא העגל, ואדרבה: אסור לומר שהקב"ה וותרן⁶², אלא מאריך אף וגבה דילי⁶³, ולמה מדייק רש"י ש"ויתר להם הקב"ה"?

טו. והביאור בזה:

נתינת הלוחות לבנ"י לאחר מעשה העגל אינה הוכחה שויתר להם הקב"ה על מעשה העגל, אלא סיבת נתינת הלוחות (למרות מעשה העגל) היא בגלל שבנ"י צריכים לקבל את התורה, אפילו בהיותם במעמד ומצב הכי ירוד כו'.

ובהקדמה⁶⁴:

בנוגע לנתינת הלוחות נאמר⁶⁵ "ויתן אל משה ככלותו לדבר אתו בהר סיני", והיינו, שביום הארבעים לעליית משה להר סיני, שאז סיים הקב"ה את לימודו עם משה, נתן לו את הלוחות ליתנם לבנ"י.

וכיון שעשיית העגל היתה ביום ה'ט לעליית משה להר סיני⁶⁶, הנה תיכף ומיד (ביום ה'ט) ה' הקב"ה צריך לומר למשה "לך רד כי . . . עשו להם עגל"⁶⁷, ורק לאחר שמשל את מעשה העגל, אזי ימשיך הקב"ה ללמדו תורה, ויתן לו את הלוחות עבור בנ"י.

ובפועל רואים שגם לאחר שעשו את העגל, המשיך הקב"ה ללמד ("געהאלטן אין איין לערענען, געבן און גיסן") את התורה למשה (על מנת ללמדה אח"כ לבנ"י), ועד "שמסרה לו במתנה ככלה לחתן"⁶⁸, וגם נתן לו אז את הלוחות [שהיו במעלה גדולה ביותר, כמ"ש⁶⁹ "והלוחות מעשה אלקים המה והמכתב מכתב אלקים הוא חרות על הלוחות", "משני עבריהם"] בכדי ליתנם לבנ"י — אף שבאותה שעה עשו את העגל.

וכל זה — לא בגלל שהקב"ה סלח (או ויתר) לבנ"י,

— שהרי עדיין לא התחיל משה להתפלל ולבקש מחילה וסליחה כו' [כיון שעד הרגע האחרון קודם שעמד לירד מן ההר (כשאמר לו הקב"ה "לך רד כי שחת עמך וגו'"), עדיין לא ידע כלל אודות מעשה העגל], ואדרבה: הקב"ה הקדים ואמר לו: "ועתה הניחה לי ויחר אפי

66) כמפורש (שם לב, הו) "ויאמר חג לה' מחור. וישכימו ממחרת גו". וראה פרש"י (שם, א).
67) שם, זח.
68) פרש"י שם, א.
69) שם, טר-טז.

61) שלח יד, כ.
62) ב"ק נ, סע"א.
63) ירושלמי תענית פ"ב סה"א. ועוד.
64) בהבא לקמן — ראה גם לקו"ש
שבפנים (סי"ג) ע' 179.
65) תשא לא, יח.

בהם ואכלם⁷⁰ (כמשנ"ת בהתוועדות הקודמת⁷¹ שזהו ענין חמור ביותר שלא מצינו דוגמתו אפילו בחטא עה"ד) — אלא בגלל שבאיזה מעמד ומצב שבו נמצאים בני, צריכים הם לקבל את התורה.

[ומה שמשה שבר את הלוחות — הי' זה מדעת עצמו⁷²; אבל מצד הקב"ה — הנה גם לאחרי מעשה העגל נתן את הלוחות עבור בני]. ולכן, ההוכחה ש"ויתר להם הקב"ה על מעשה העגל" היא — (לא מנתינת הלוחות, אלא) מזה ש"השרה שכינתו ביניהם", כ⁷³, השראת השכינה היתה (לא רק ענין רוחני, כמו נתינת התורה, אלא) בגשמיות — במשכן גשמי, והשראת השכינה במקום גשמי אינה יכולה להיות אא"כ "ויתר"⁷⁴ להם הקב"ה כו".

טז. ההוראה בעבודה, שדיו לעבד להיות כרכו, ולהשפיע על הזולת בעיני תומ"צ, מבלי הבט על מעמדו ומצבו — נכלל בשיחה הנ"ל שהוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א.

יז. ומזה מובן גם לאידך גיסא, שענין זה שייך רק ליהודי, אשר, מבלי הבט על מעמדו ומצבו, אפילו אם הוא רק גר, אבל גר שנתגייר כהלכה, ראוי הוא לקבל את התורה מהקב"ה יחד עם הגדול שבגדולים; אבל ח"ו לומר בנוגע לגוי ענין כזה שאינו בערך כלל.

והגע עצמך: אפילו נתינת התורה למשה רבינו היא דבר פלא, שרק הקב"ה יכול לעשות זאת⁷⁵; אבל זהו רק בנוגע לבני, ולא בנוגע לגוי ח"ו. דובר בארוכה בענין "מיהו יהודי".

* * *

יח. הביאור בלקוטי לוי"צ⁷⁶ על סיפור הזהר⁷⁷ שרשב"י ראה שרבי

(70) שם, יו"ד.

(71)

(72) ראה שבת פז, רע"א. וש"נ. הובא

בפרש"י עה"ת ס"פ ברכה.

(73) ראה גם לקו"ש שבפנים הערה 19.

(74) בדיוק הלשון "ויתר כו", נתבאר, שענין

זה קשור עם החלק שלא נתכפר, שעז"נ "וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאם", "מעט מן העון הזה .. קצת מפרעון עון העגל" (תשא לב, לד ובפרש"י) — חסר הביאור (המו"ז).

(75) ראה נדרים לח, סע"א. תו"מ ח"א

ס"ע 282. וש"נ.

(76) הערות לזח"ב ע' קנח ואילך.

(77) ח"ב ריז, ב. — בהמשך למ"ש לפני:

(שם, א) אודות גודל מעלת העסק בתורה:

"פתח ואמר אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו

ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו

ליראי ה' ולחושבי שמו .. אז דברו מבעי לי,

מאי נדברו, אלא נדברו לעילא .. מקמי מלכא

עילאה .. ולבתר אכתיבו בספר זכרון לפניו

.. ולחושבי שמו .. אינון דמחשבי מלין

דאורייתא לאדבקא למאריהון ברזא דשמא

יוסי "הוה מהרהר במילי דעלמא, אמר לי' יוסי, קום אשלים דיוקנך, דאת חד חסר בך וכו'", ש"ר' יוסי הוא בחי' מל' .. (ש)נעשית ג"כ מקור לבי"ע, והוא העשרה מאמרות", ולכן הרהר ב"מילי דעלמא" — ש"לא היו דברים בטלים ח"ו, אלא הרהר אז בהעשרה מאמרות", שזהו"ע "עמל שיחה", "ואם כי הוא דבר גדול, אך אין זה בערך לגבי עמל תורה וביחוד סודות ורזין וכו'",

— שמצד מדרגת ר' יוסי⁷⁸ לא הי' חסרון כלל, אלא שרשב"י הכיר בו⁷⁹ שעכשיו הגיע לשלימות נעלית יותר, ולכן נדרשת ממנו עבודה נעלית יותר —

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס⁸⁰ בלקו"ש חכ"א ע' 244 ואילך.

* * *

יט. בעמדנו בשבת פ' החודש — "החודש הזה לכם ראש חדשים", ר"ח ניסן, שבהמשך לזה נאמר הציווי דקרבן פסח: "ויקחו להם איש שה גוי ושחטו אותו גוי ואכלו גוי' צלי אש ומצות על מרורים יאכלוהו"²⁸ — הנה כאן המקום להזכיר אודות צרכי הפסח.

ובהקדמה — שקרבן פסח אינו שייך בזמן הזה, ובנוגע למרור — אין צורך בהכנות מיוחדות, אבל בנוגע למצה יש צורך בכמה הכנות כו'. ולכן, יש להזכיר מה שדובר ונדפס כבר כמ"פ⁸¹, שיש להשתדל לזכות יהודים ב"מצה שמורה" — עבור כל חג הפסח, או לכל הפחות עבור ה"סדרים" — שש מצות (כפי שהיו אומרים פעם: "אָ גאַנג מצות") (מערכת מצות), ועכ"פ מצה אחת (האמצעית) שלימה, או עכ"פ כזית מצה. ויש לעשות זאת מתוך חיות ומרץ הכי גדול, ולהבטיח שעוד יהודי

של כ"ג, וג' השורות של ת"ח שהיו יושבים לפניהם (רמב"ם הל' סנהדרין פ"א ה"ז-ח). ולהעיר גם מהמסופר אודות ה"חדרים" שהיו אצל רבינו הזקן — הבחינות כדי להתקבל לחדרים, ופרטי החילוקים שביניהם (ראה תו"מ — רשימת היומן ע' שז. וש"נ).
79) אף שהוא בעצמו לא הכיר בכך — ע"ד שמצינו במשה רבינו ש"לא ידע כי קרן עור פניו" (תשא לך, כט).
80) בשילוב שיחת ש"פ ויק"פ תשל"ה.
81) ראה גם תו"מ חס"ד ריש ע' 126. וש"נ.

קדישא וכו'" (שזהו ענינה של התורה, כידוע מ"ש הרמב"ן בהקדמתו לפירושו על התורה, שכל התורה שמותיו של הקב"ה).
78) שהרי בין ה"חברייא" של רשב"י גופא היו חילוקי דרגות, וכמו החילוקים בין אלו שהיו ב"אדרא זוטא" לאלו שהיו ב"אדרא רבה", וביניהם גופא, החילוקים בין אלו ששמעו לעצמם לאלו שכתבו בכדי למסור לאחרים (זח"ג רפז, ב) — ע"ד שמצינו בנוגע לב"ד שיש חילוקים בין אלו ששייכים לב"ד של ע"א לאלו ששייכים לב"ד

ועוד יהודי, ועד למספר הכי גדול של יהודים — יקבלו מצה שמורה, עבודת יד דוקא ועגולה דוקא, עם כל ההידורים, כמ"ש⁸² "ושמרתם את המצות", כהפירוש הפשוט: "שלא יבואו לידי חימוץ"⁸³, וכן הפירוש דשמירה מלשון "ממתין ומצפה"⁸⁴ — מתי יבוא כבר הזמן שיוכל לאכול המצה, שהיא "מיכלא דמהימנותא" ו"מיכלא דאסוותא" (כמ"ש בזהר⁸⁵).

ולכן אתן עתה קנקן משקה להיור, לחלק לכל המתעסקים, ויאמרו לחיים — על מנת שיעסקו בזה במרץ ובחיות ומתוך שמחה, להשתדל שמספר גדול יותר של יהודים יקבלו מצה שמורה, בכל מקום, הן בחוץ לארץ, ועאכו"כ בארץ ישראל, ארץ הקודש.

וכיון ש"בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל"⁸⁶, הרי משיח יכול לבוא כבר מר"ח ניסן, ועוד לפני"ז — מהשבת שבו מברכים את החודש "לששון ולשמחה לישועה ולנחמה", והרי הישועה האמיתית, הכללית והעיקרית היא ישועת הגאולה, ואז ישתמשו עם המצות באופן ש"נאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים"⁸⁶, הן בחג הפסח זה והן בשנים הבאות.

וכל זה נעשה ע"י ההכנה בימים האחרונים שלפנ"ז, ליתן ליהודים מצות לפסח, ובאופן שעושים זאת בחיות ובשמחה רבה, שעיי"ז זוכים שיבוא משיח ונצא מהגלות בשמחה רבה, ו"ביד רמה"⁸⁷.

[כ"ק אדמור"ר שליט"א נתן משקה לממונה על זה, באמרו שיהי' באופן ד"ופרצת". ואח"כ התחיל לנגן הניגון "ופרצת".]

* * *

כ. בהמשך להמדובר לעיל (סי"ד) בפירוש רש"י "משכן העדות", "עדות לישראל וכו'" — יש להוסיף ולבאר גם בנוגע לזמן הזה:

ובהקדמה — שענין העדות אינו על דבר הגלוי, שעל זה לא צריך עדות, ואפילו על מילתא דעבידא לאגלווי אין צורך בעדות, אלא ענין העדות הוא דוקא על דבר שהוא בהעלם, שמתגלה ע"י העדות⁸⁸.

ובנוגע לעניננו: הצורך ב"עדות לישראל כו'" הוא — בשעה שבנ"י נמצאים במעמד ומצב בלתי־רצוי, שחטאו בעגל, ואעפ"כ, השרה הקב"ה שכינתו ביניהם.

(86) ברכת "אשר גאלנו" בהגש"פ — פסחים קטז, ב (במשנה).
(87) בשלח יד, ח.
(88) ראה לקו"ת פרשתנו (פקודי) ד, סע"א ואילך. ובכ"מ.

(82) בא יב, יז.
(83) פרש"י עה"פ.
(84) ראה פרש"י וישב לו, יא.
(85) ח"ב קפג, ב.

אמנם, בזמן הבית היתה השראת השכינה באופן גלוי, כפי שראו בגלוי בנוגע לארון, שאע"פ שהי' "אמתיים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו"⁸⁹, הנה "מקום ארון אינו מן המדה" (אינו תופס למעט ממדת החלל של בית כלום)⁹⁰, כך, שהענין שהקב"ה הוא "נמנע הנמנעות"⁹¹ הי' נראה בגלוי לעין כל.

ומזה מובן, שעיקר החידוש ד"עדות לישראל כו"ו הוא בזמן הזה, לאחר החורבן, שלא רואים בגלוי השראת השכינה במקדש — כמרומז בהמשך הדברים בפירוש רש"י, שגם לאחר ה"שני חורבנין על עוונותיהן של ישראל" (בד"ה הא'), "השרה שכינתו עליהם" (בד"ה הב').

והענין בזה — שכשם שהמשכן ומקדש פעלו גילוי אלקות (דרגת האצילות) למטה, באופן ש"עדות הוא לכל באי עולם"⁹², שבכל העולם יש גילוי אלקות, כך גם מציאותו של כל אחד מישראל היא עדות⁹³ על השראת השכינה למטה, כיון שע"י עבודתו פועל המשכת וגילוי אלקות למטה, ועד שבצירוף עבודת כל בני נעשה העולם כולו כלי לאלקות — דירה לו ית', ואז באה הגאולה, ע"י "גואל ראשון הוא גואל אחרון"⁹⁴, "דוד עבדי נשיא להם לעולם"⁹⁵.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן משקה ל"פרטיזין", עבור הועד הרוחני והגשמי של כפר חב"ד, נחלת הר חב"ד, וכל ארץ הקודש תבנה ותכונן במהרה ע"י משיח צדקנו, באמרו, שיחלק את המשקה כולו ("אינגאנצן") עתה, באופן שלא ישאר לאחרי שבת.

לאחרי תפלת מנחה התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן הניגון "אי וואַדיע מיא ניע פּאַטאַנים אי וו אַגניע ניע סגאַרים". ולאחרי מנחה התחיל לנגן הניגון "ניעט ניעט ניעקאָוואָ".]

93 ראה לקו"ש ח"ט ע' 190 ואילך. וש"נ.
94 ראה שמו"ר פ"ב, ד"ו. דב"ר ספ"ט. זח"א רגג, א. שער הפסוקים ויחי מט, יו"ד. תו"א משפטים עה, ב.
95 יחזקאל לו, כה.

89 תרומה כה, יו"ד.
90 יומא כא, סע"א. וש"נ.
91 ראה שו"ת הרשב"א ח"א סתי"ח.
הובא ונתבאר בס' החקירה להצ"צ לד, ב ואילך. ובכ"מ.
92 שבת כב, ב (ובפרש"י). וש"נ.

הוספה

בי"ה. ד' טבת תשט"ו
ברוקלין

הרה"ח אי"א נוי"נ כו'
מוה"ר שלום מענדל שי' שוי"ב

שלום וברכה!

נהניתי לקבלת מכתבו מה' חנוכה ומתוכנו. ויה"ר מהשי"ת שהוא וזוגתו שיחיו יגדלו את בתם בילא רישא עם כל ילידיהם – שיחיו – לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך בריאות הנכונה והרחבת הדעת.

בהנוגע להשיעורים שכותב, הנה כדאי הי' להשתדל באופן המתאים, להמשיך גם את אלו הנמצאים עדיין בחוצה, כי הרי התכלית הוא הפצת המעיונות לשם. וחזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם.

בפ"ש כל המשתתפים בהשיעורים ובברכה לבשו"ט בכל הנ"ל

מ. שניאורסאהן

מצילום האגרת. נדפסה בספר "פעילות חוצה גבולות" (קלמנסון) ח"ב ע' 369.
מוה"ר שלום מענדל שי' שו"ב: קלמנסן, פאריז. אגרות נוספות אליו – אג"ק ח"ב אגרת רס;
חכ"ו אגרת ט'תקסב, ובהנסמן בהערות שם. ח"ל אגרת יא'תקכא. לקמן אגרת הבאה.
להשיעורים .. כדאי .. להמשיך .. הנמצאים עדיין בחוצה: ראה גם לקמן שם.
חזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם: ראה אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ב אגרת תסו (ע' רכו).
ח"ד אגרת תתקסו (ע' רד) – נעתק ב"היום יום" יב תשרי). ובכ"מ.

ב

בי"ה. ז' אדר תשט"ו
ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ כו'
מוה"ר שלום מענדל שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מג' אדר, נהנית ממ"ש מקביעות לימוד דא"ח ברבים בעש"ק קודם קבלת שבת. והעיקר אשר ממשיכים ללימוד זה גם אלו, שלע"ע, אינם מאנ"ש, והרי זוהי הדרך לעשותם לאנ"ש ולשייכים ובמשך הזמן גם למקושרים לאילנא דחיי. והשי"ת יצליחו.

מ"ש שלמד אומנות המילה, הרי יה"ר מהשי"ת שיהי כדבעי ובהצלחה, ויגדלו אלו הנכנסים לבריתו של אברהם אבינו להיות יראי שמים לומדים וחסידים.

ואחרון אחרון חביב — לבשורתו הטובה אשר נולדו תאומים לאחיו יקותיאל דוב — שיחיו, הרי יזכהו השי"ת ויצליחו לבשר טוב תכה"י בהנוגע לעצמו ולב"ב ולסביבתו, ואחיו וזוגתו שיחיו יכניסו את בניהם הנולדים לבריתו של אברהם אבינו בשעה טובה ומוצלחת, וכשם שיכניסום לברית כן יכניסום לתורה ולחופה ולמעשים טובים.

בברכה

מ. שניאורסאהן

ב

מצילום האגרת. נדפסה בספר "פעילות חוצה גבולות" (קלמנסון) ח"ב ע' 370.
מוה"ר שלום מענדל: קלמנסן, פאריז. אגרות נוספות אליו — לעיל אגרת הקודמת, ובהנסמן בהערות שם.

ממשיכים ללימוד זה גם אלו, שלע"ע, אינם מאנ"ש: ראה גם לעיל שם.
נולדו תאומים לאחיו יקותיאל דוב: ראה גם לקמן (במילואים) אגרת כח' ניסן תשט"ו (ושם):
נעם לי לקרות במכתבו אשר ביום ז"ך ניסן יהי (היי) הברית מילה של בני אחיו — שיחיו,
ואכפול ברכתי שיגדלום הוריהם שיחיו לתורה ולחופה ולמעשים טובים).

לעילוי נשמת

הרה"ח הווי"ח אי"א התמים נוי"נ עוסק בצ"צ רב פעלים וכו' גבאי ביהכני"ס וביהמ"ד ליובאוויטש שבליובאוויטש 770

ר' משה פינחס בהרה"ח אברהם מרדכי הכהן ז"ל

נפטר בדרי"ח אדר־שני, ה'תשמ"ו

זוגתו מרת מינדל בת הרה"ח דוד הלוי ז"ל

נפטרה כ"ח תשרי, ה'תנש"א

כ"ץ

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי משפחתם שיחיו